

ПОЎНЫ ДВОР ДВОРАВЫХ

Пра дзяцей, іх выхавальнікаў, добрых банкіраў і... «левы» абутак

Карэспандэнт «Звязды» пабыў у адзіным у Гародцкім раёне дзіцячым доме сямейнага тыпу. Тут муж і жонка Дворавы выходзяць 10 дзяцей ва ўзросце ад 6 да 15 гадоў.

А ў нашай хаце гасці

У межах акцыі «МНС і «Белая Русь» — за бяспеку дзяцей» у гэты дзень у дзіцячым доме пабывалі гасці, якія паказалі дзецям спектакль і зрабілі карысныя падарункі: машынку, настольныя гульні і нават вогнетушыцель.

— Нас, упэўнена, з вялікім нечарпнённым цікавіць дзеці: Ульяна, Вадзім, Паліна, Іван, Алена, Коенія, Алесь, Таня, Павел і Віка. Іх выходзяць Ганна Пятроўна і Яўген Генадзевіч Дворавы. Жывуць яны ў катэджы, пабудаваным за грошы Беларускага. Усяго на краіне 13 такіх шкёўных двухпавярховых дамоў сямейнага тыпу, у тым ліку два — у Віцебскай вобласці: у Гародці і Оршы. Абодва наведваем сёння разам з пажарнымі. А летась мы рэалізавалі аналагічны праект з ДАІ, — расказвае па дарозе да дома Алена Асмамоўская, начальнік аддзела ізаляцыі Беларускага, аўтарка ідэі і куратарка праекта.

Паводле слоў Алены Асмамоўскай, грамадскімі арганізацыямі банка — прэфасіёнай, Саюза жанчын, БРСМ, «Белай Русі» — падтрымліваецца сувязь з выхавальнікамі і дзецямі. Апошняя з пералічаных тры разы на год праводзіць акцыі. Да дня абароны дзяцей летась батуты дарылі; да дня ведаў сям’і запрасілі ў Мінск для сустрэчы з кіраўніцтвам банка (дарылі планшэты, электронныя кнігі, звадзілі ў цырк на аўстралійскіх артыстаў); да Новага года — ёлкі і салодкія падарункі...

— У год юбілею вывалення краіны плануем зладзіць патрыятычную акцыю для дзяцей з нашых дамоў сямейнага тыпу. Хочам арганізаваць экскурсію па знакавых месцах, якіх ёсць у кожнай вобласці. Напрыклад, у Брэсцкую крэпасць, — дзеліцца планамі Алена Асмамоўская. Так загаварылі з ёй, што і не заўважылі, як прыхалі ў Гарадок.

Педагог па прызыванні

Пакуль пажарныя ў гульнівай форме расказвалі дзецям пра тое, як неабходна прытрымлівацца правілаў, каб не здарылася бяды, на кухні пагутарыў з мужам і жонкай Дворавымі. Аказаліся яны на пытанні шыра. І нават пра сумнае — з гумамам. Добрай энергетыкай ад гэтых людзей зарадзіўся надоўга. Сярод усіх іх выхаванцаў толькі Коенія — родная дачка.

— Вядома, дзецім, акрамя сваёй роднай дачкі, якой летась споўнілася 10 гадоў, юрыдычна я чужы чалавек, педагог-выхавальнік. За сваю працу «майка» атрымліваю заробак. Працавала раней у дзіцячым доме ў Езьярскіх — выхавальніца і інструктарам па працы. Маёй старэйшай дачцы ўжо 26, замужам. 25-гадова сын таксама хутка ажэнціцца. Дзіцячы дом закрываўся, а трэба ж было дзесяці працаваць. Прапанавалі мне пасаду ў доме сямейнага тыпу. Муж працуе ў сістэме ЖКГ. Раней жылі ў Езьярскіх — у 4-пакаёвай кватэры, — расказвае Ганна Пятроўна. Яе

сваякі выдатна ўспрынялі навіну пра тое, што яна будзе «мамай» для дзесяці дзяцей. Прыязджаюць з падарункамі. Ганна сама ўзначаліць дом сямейнага тыпу. — Ужо трэці год пайшоў, як тут жывём. Дакладна памятаю, што 27 жніўня пераехалі. А афіцыйна адкрыццё было ў Дзень абароны дзяцей. Ключы атрымалі, але шмат што яшчэ прыйшлося потым дарабляць, каб можна было жыць. Прыемна было ўбачыць, што ў доме стаялі новы халадзільнік і многае іншае. Раस्ताўлялі ўсё і вешалі. Змялі на ўчастак прывозілі, — успамінае яна.

— Мы не скардзімся, дом вельмі добры, плошчай больш як 300 квадратных метраў. Але ёсць шэраг недапрацовак. Напрыклад, паклалі чырвоную цюгу там, дзе трэба было больш стойкія да вільгаці матэрыялы прымяніць. І цэгла таа распылаецца. Балкон зроблены так, што працякае... Можна, таму, што першыя ў раёне дом і пакуль адзіны? — дадае муж.

А ці прыязджаюць біялагічныя бацькі да дзяцей?

— Так! Праўда, браць назад у сям’ю да сябе не хочучь. Як і сваёй дзяцей. Прыедуць з падарункамі, сустрэнуцца і паедуць дамоў. А па законе ж можна зноў стаць паўнапраўнымі бацькамі, калі няма падстаў адмовіцца... Звычайна бацькі і сваёй дзяцей тэлефануюць папярэдне, каб дамовіцца аб сустрэчы. Мы ж не заўсёды можам прыняць такіх гасцей. Някя тэлефанавалі, а мы збіраліся ў кіно ў Віцебск. А мама і бабуля Баранавах, самых меншых, раней раз на месяц прыязджалі, цяпер радзей. Дык і дзеці не хочучь да іх вяртацца. Кажуць, што ім у нас лепей. Але ж сувязь з біялагічнымі бацькамі павінна заставацца. Дарэчы, не ўсе бацькі — выпівокі і гэтак далей. У нас выходзяць дзве сястры, мама якіх цяжка хворая, — гаворыць Ганна.

«У дзяцей — дзве нагі»

Пытаўся, як ставяцца жыхары райцэнтра да Дворавых, дзяцей. Можна, нехта і не падтрымлівае іх ініцыятыву выходу...

ваць чужых дзяцей, а іншыя, магчыма, зайздросцяць таму, што сям’я жыве фактычна ў палацы?

— Многія дапамагаюць, а работнікі Беларускага — нашы самыя лепшыя сябры. Мікраўтобус падарылі! Мы ж хацелі яго ў крэдыт купіць, па магчымасці на льготных умовах. Цяпер, калі ў школу, садок завезці трэба, усё змяшчаюцца.

Многія жыхары райцэнтра добра ставяцца да нашай вялікай сям’і. Але ёсць і такія, якія лічаць, што ў Дворавых грошы шмат. Я ім кажу: «Мой заробак «чыстымі» сёння — каля 4 мільёнаў рублёў за месяц. Дадайце 1,5 мільёна рублёў дзяржаўнай дапамогі на кожнае дзіця. Перыядычна аказваецца дапамога на пакупку дробязяў: бялізны і гэтак далей. Бярыце дзяцей, і вы будзеце атрымліваць «шмат»... Добрая людзі часта дапамагаюць. Адна жанчына садавіну прывозіць. Іншыя прыносяць рэчы... Праўда, быў выпадак, калі кінулі ў двор вялікі мех з ботамі, і ўсе — з левай нагі. А дзе на правую? Мы цяпер, калі аблас трэба падармантаваць, набойкі зрабіць, выкарыстоўваем той абутак. Можна, гэта прадпрыемальніцкай нейкай пажартавалі? Муж на прытары раздрукаваў аб’яву, якую наклеілі на слуп ля цэнтральнага ўваходу на рынак. Тэкст прыкладна такі: «Дарагія прадпрыемальнікі, вялікі дзякуй вам за ўсё! Але ў нашых дзяцей ногі розныя, ёсць і правыя!», — расказвае гаспадыня дома.

Паказалі і дом: спальні, гасцінню, два ванныя пакоі, чатыры прыбяральнікі... Дворавы казалі, што выхаванцы дапамагаюць наводзіць парадак, з задавальненнем спрабуюць кудыраць. З інтарсам вучацца будучаю самастойнаму даросламу жыццю. На агародзе разам вырошчваюць агуркі, буракі, моркву, цыбулю, клубніцы і суніцы... Дзеве яблыні садазілі, грушу і вішню. І кветкак шмат можна будзе ўбачыць, калі пацяплее. Іх двор нездарма тутэйшы называюць «кветкавым».

Александр ПУКШАНСКІ. Фота аўтара.

Пытальнік

ШУКАЮ ПАЦВЯРДЖЭННЕ ЗНАХОДЖАННЯ ЦЕСЦЯ Ў КАНЦЛАГЕРЫ...

Паважаная рэдакцыя! Набліжаецца Дзень Перамогі і 70-годдзе з дня вывалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У маёй сям’і таксама пражывае і ветэран вайны, і колішні вязьен канцлагера. Толькі пра гэта, акрамя блізкіх родных, амаль ніхто не ведае. Гэта бацька маёй жонкі Васілеўскай Тамаш Уладзіслававіч, якому 23 верасня мінулага года споўнілася 90 гадоў. На фронтзе ён не быў, ды і ў партызанах (партызанская брыгада імя Калініна, Сафронаўскі атрад № 3, камандзір узвода — Сіманэў, камандзір аддзялення — Пашкевіч, — па словах Васілеўскага Т.У.) прабыў нядоўга, паколькі падчас карнай экспедыцыі вясной 1944 года трапіў у палон. Потым быў канцлагер для ваеннапалонных: спачатку ў Германіі, потым у Нарвегіі. Назваў канцлагераў не ведае. Памятае толькі, што ў Нарвегіі канцлагер знаходзіўся за 20 кіламетраў ад г. Трондхейма. А вось прыездзіць шлях прыводзіць вельмі часта: і як уступіць у партызаны, і як трапіць у палон, і як паўмесяца веці ў закрытых вагонах у канцлагер, і як прагна пілі ваду з мазутам па прыбыцці ў Германію, і як з’елі ўсю лебяду і іншую траву на тэрыторыі канцлагера, і як па ранацах забірлі ў крэматорыі тых, хто не змог падыцца з нар, і як дастаўлялі ў Нарвегію. А потым — вываленне і цяжкае шлях на радзіму. Цяжка таму, што сустракалі вязняў як здрачнікаў...

Я доўга спрабаваў знайсці ў інтэрцеце якаю-небудзь афіцыйную інфармацыю па гэтым пытанні. І вось у нямецкіх архівах адшукаў спіс вязняў канцлагера. А ў ім радок — Васілеўскі Тамаш Уладзіслававіч, 26.09.1923 года нарадзіўся. Месяца нарадзіўся: Вілейка/Цярэцькі-Жаркава. У інфармацыі невядзлімае недакладнасці: сапраўдная дата нарадзіўся не 26, а 23, вёска — не Цярэцькі, а Цярэцькі, ну, а Жаркова, гэта значыць, Шаркаўшчына. Мяркую, гэта памылкі перакладу і не зусім дакладныя запісы. А Вілейка — гэта абласны цэнтр Вілейскай вобласці, у якую ўваходзіла і вёска Цярэцькі Шаркаўшчынскага раёна.

Прашу дапамагчы пацвердзіць гэтую інфармацыю ў ўстаноўцы ісіцн. Вельмі хацелася б даведацца, у якіх канцлагерах пабыў мой цесця. І, калі магчыма, пацвердзіць яго членства ў партызанскім атрадзе. У ім (са слоў Та-

маша Уладзіслававіча) ён быў пад прозвішчам Высоцкі, паколькі існавала небяспека, што, калі інфармацыя патрапіла на немцаў, сям’ю спаліць. У спісах ваеннапалонных фігурыруе імя па бацьку Уладзіміравіч, а не Уладзіслававіч. Так ён і лічыў, так яго называлі і на працы. І свайго бацьку ён заўсёды называў і называе Уладзімірам, хаця ў паўторным пасведчэнні аб нарадзенні і ў пашпартне фігурыруе імя па бацьку Уладзіслававіч.

Ні ў якой матэрыяльнай дапамозе Тамаш Уладзіслававіч патрэбы не мае, але аднавіць гістарычную справядлівасць вельмі хацелася б.

Вінцэнт Часлававіч ДАВЫДЗЭНАК, г.п. Шаркаўшчына.

Свае пошукі мы пачалі з Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, звярнушыся туды з запытам. Вось які афіцыйны адказ атрымалі.

«У дакументах Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь звестак аб удзеле Васілеўскага Тамаша Уладзіслававіча (Уладзіміравіча) у партызанскім руху на тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны не знайдзена.

У дакументах архіўнага фонду «Беларускі штаб партызанскага руху» ёсць звесткі пра тое, што Высоцкі Тамаш (так у дакументах) Уладзіміравіч, 1924 года нарадзіўся, беларус, беспартыйны, адукацыя 4 класы, з 5 красавіка 1944 года па 3 чэрвеня 1944 года значыўся радавым 3-га партызанскага атрада брыгады ім. М.І.Калініна колішнік Вілейскай вобласці, 3 чэрвеня 1944 года Высоцкі Т.У. прапаў без вестак.

Адрас яго сям’і ўказаны: вёска Цярэцькі, Шаркаўшчынскага раён.

Дакументаў лагераў для савецкіх ваеннапалонных на тэрыторыі Германіі, Нарвегіі ў Нацыянальным архіве Рэспублікі Беларусь няма».

Але спячкі пошукі Віцэнту Часлававічу не варта. Ён каратка піша ў сваім лісьце, што шлях колішніх вязняў на радзіму вельмі цяжкім, бо іх сустракалі як здрачнікаў... Гэта азначае, што яго цесця павінен быў праціць праз адзін з фільтрацыйных лагераў. Значыць, звесткі па чалавеча павінны былі захавана? Таму, звяртаючыся ў Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь накіраваць партызанскіх удзельцаў ў партызанскім руху цесця нашга заўнікаў, рэдакцыя адначасова накіравала і запыт у архіў Камітэта дзяржаўнай бяспекі. Пакуль адказу адтуль не было...

Дзёнік настаўніка

Гэта і сапраўды можна было назваць феноменам. Рэкордныя тыражы кніг, якія раскупляліся ў сціпых тэрмінах. Рэкордныя касавыя зборы ад фільмаў. Рэкордныя запасы галоўнага героя сярод дзяцей і падлеткаў па ўсім свеце...

У тым ліку і ў нашай краіне... Памятаю, як на адным школьным навагоднім ранішніку — а я «быў» тэм Дзедом Марозам, а значыць павінен быў вызначыць пераможцаў сярод навагодніх касцоў — так цяжка было выбраць самых лепшых у гэтай намінацыі. Бо, пацягнуўшы традыцыйных «сняжынак», «зайчыкаў», «снегавікоў», на ранішніку прысутнічала аж шэсць (!) «Гары Потэраў».

Амаля сапраўдны, у чорных плашчах і галаўніках уборах, у акуларах і з чароўнымі палачкамі ў руках. Нават знакамціты шрам на лбе прысутнічаў у кожнага...

І гэта ў адной толькі невядзлікай выскавай школе, дзе ўсіх вучняў можа было літаральна па пальцах пералічыць. Увясеню, што тварылася тады ў гарадцкіх, і асабліва ў сталінскім школах на падобных мерапрыемствах!

Цяпер, вядома ж, той небывалы ахвятажак заканамерна пайшоў на спад, але гэта не значыць, што інтарэс дзяцей і падлеткаў да асобы Гары Потэра адышоў у мінулае. Па-ранейшаму вялікімі тыражамі выдаюцца і перавыдаюцца кнігі, раскупляюцца дыскі з фільмамі. Фанаты чароўнага хлопчыка ў акуларах па-ранейшаму аб’ядноўваюцца ў клубы і гурткі па інтарэсах...

У чым жа сакраў такога неверагодна літаратурнага поспеху? У незвычайным таленце англійскай пісьменніцы Джона Роўлінга? Ці, можа, феноменальны поспех кнігі і фільмаў пра Гары Потэра — усяго толькі вынік добра прадуманай піярампаўні? Адыні лічачь так, другія — гэтак... На мой погляд, тут прысут-

ФЕНОМЕН ГАРЫ ПОТЭРА

нічае цэлая суккупнасць самых разнастайных фактараў, якія прыспрыялі поспеху «потэрыяды»... І шырокае рэкламаванне кнігі і фільмаў аб хлапчыку-чароўніку хоць і спрыяла гэтым поспеху, але толькі часткова.

Галоўная прычына такога неверагоднага поспеху — у літаратурна-мастацкай своеасаблівайцыцыкла раману аб неверагодных прыгодах юнага чароўніка і яго верных сяброў. Усе дзеці (тым больш падлеткі) любяць прыгоды, сама яны неверагодныя. І кнігі аб прыгодах Гары Потэра дазваляюць ім ні бы апынуцца ў чароўным свеце, павяршыць нават у тое, што ён, свет гэты, сапраўды існуе і існуе дзесяці зусім побач з нашым, звычайным.

Яшчэ адным (хоць і не галоўным) фактарам літаратурнага і кінематаграфічнага поспеху Гары Потэра з’яўляецца гісторыя жыцця самога аўтара, англійскай пісьменніцы Джона Роўлінга, якая ўсяго за некалькі гадоў змагла праціць шлях ад беспераходнага маці-адзіночкі, вымушанай жыць на сацыяльнай дапамозе, да мільянеракі.

Зразумела ж, ніхто нават з самых адалых прыхільнікаў творчасці Роўлінга не стане спрачацца з тым простым фактам, што раманы пра Гары Потэра не адносяцца да нейкіх звышчараў, а да нейкіх звышчараў саблівых шэдэўраў сусветнай літаратуры. Але тое, што кнігі гэтыя прыхаўцілі мільёны дзяцей па ўсім свеце да чытання — факт вядомы. І тая дзеці, якія дагэтуль не чыталі амаль нічога і нават кнігі Роўлінга пачалі чытаць толькі таму, што гэта стала модна і прэстыжна, зразумела раптам, што чытанне — гэта не менш прыемнае занятка, чым сярдзёе гадзінамі каля тэлевізара альбо гуляць у камп’ютарныя «войны».

Гары Потэр, галоўны герой раманаў і фільмаў, — раўнесьні асноўнай масы сваіх чытачоў. У яго тыя ж праблемы, што і ў

іх (няпростыя адносіны з бацькамі, сябрамі, настаўнікамі), і, галоўнае, ён расце разам з імі. У кожным рамане Гары Потэр становіцца старэйшым хоць і спрыяла гэтым поспеху, але толькі часткова.

Галоўная прычына такога неверагоднага поспеху — у літаратурна-мастацкай своеасаблівайцыцыкла раману аб неверагодных прыгодах юнага чароўніка і яго верных сяброў. Усе дзеці (тым больш падлеткі) любяць прыгоды, сама яны неверагодныя. І кнігі аб прыгодах Гары Потэра дазваляюць ім ні бы апынуцца ў чароўным свеце, павяршыць нават у тое, што ён, свет гэты, сапраўды існуе і існуе дзесяці зусім побач з нашым, звычайным.

Яшчэ адным (хоць і не галоўным) фактарам літаратурнага і кінематаграфічнага поспеху Гары Потэра з’яўляецца гісторыя жыцця самога аўтара, англійскай пісьменніцы Джона Роўлінга, якая ўсяго за некалькі гадоў змагла праціць шлях ад беспераходнага маці-адзіночкі, вымушанай жыць на сацыяльнай дапамозе, да мільянеракі.

Зразумела ж, ніхто нават з самых адалых прыхільнікаў творчасці Роўлінга не стане спрачацца з тым простым фактам, што раманы пра Гары Потэра не адносяцца да нейкіх звышчараў, а да нейкіх звышчараў саблівых шэдэўраў сусветнай літаратуры. Але тое, што кнігі гэтыя прыхаўцілі мільёны дзяцей па ўсім свеце да чытання — факт вядомы. І тая дзеці, якія дагэтуль не чыталі амаль нічога і нават кнігі Роўлінга пачалі чытаць толькі таму, што гэта стала модна і прэстыжна, зразумела раптам, што чытанне — гэта не менш прыемнае занятка, чым сярдзёе гадзінамі каля тэлевізара альбо гуляць у камп’ютарныя «войны».

Дык што гэты гэтымі юнымі аматарам прыгод Гары Потэра? Набрацца чытання і... чытаць кожны год па адным рамане? Вось толькі які гэта зрабіць, калі вунь яны, усе сем, гэтак спакучна папіраюцца на цэбе з-за шкла кніжнай шафы?

Генадзь АУЛАСЕНКА

Вынікі віктарыны

СЦЕЖКАМИ РОДНОЙ ПРИРОДЫ

«Добры дзень, паважаная рэдакцыя! З вялікім задавальненнем сустраў паведамленне аб правядзенні віктарыны «Сцежкамі роднай прыроды» і вырашыў прыняць у ёй удзел», — напісаў чытач і падлічыў «Звязды» з 1992 года Аляксандр Ганчароў з аграгарадка Нісімавічы Чачэрскага раёна Гомельскай вобласці. Прыкладна такімі ж словамі пачынаюцца амаль усё дзіцячыя электронныя, і паштовыя, якія прыйшлі з адказама на пытанні віктарыны з розных куточкаў нашай Беларусі. Што, уласна, яшчэ раз засведчыла: аматараў і знаўцаў роднай прыроды ў нас шмат. Прычым абсалютна розных узростаў: у віктарыне прынялі ўдзел і школьнікі, і маладз, і пенсіянеры. Настаў час падвесці яе вынікі.

Факты (яны ж — правільныя адказы), пагадзіцеся, вельмі цікавыя. Напрыклад, што ў Беларускай пушчы адрэдажаў папуляцыю тарпанаў — гэтыкі невядзлікі плямістыя коні. А самая маленькая сава ў Беларусі завецца вераб’іны сын, прычым ад вераб’і ў яе толькі памер, ва ўсім астатнім — сапраўдная сава. Самыя вялікія джэнтльмены сярод птушак — снегіры (многія тут спатыкнуліся, уганараваны такім знаным буслоў). Але менавіта чыраванградуны кавалеры пакаджаю сваім самачкам лепшыя з’ярыткі. Зялёна падкідае свае яйкі іншым птушкам дзякуючы сваёй афарбоўцы: яна здалёк падобна да ястраба, і перапунчына гаспадары пры яе набліжэнні злятаюць з гнязда. Самы туманны горад студзеня 1936 года — Магілёў, а самая багатая на вітаміны С — шышына майская (чамусьці многія палічылі, што шышына сабацкая). А зубы ў бабра хоць і моцныя, але зусім не б’юць і нават не жоўтыя — яны ярка-аранжавага колеру.

Зрэшты, пытанні былі не вельмі складаныя, асабліва для тых, хто скарыстаўся нашай падказкай і пагартаў студзёньскі нумар новага праекта Выдавецкага дома «Звязда» — часопіса «Родная прырода». Правільных адказаў было нямаля, але, як і абяцалі, памятнае падарункі ад «Звязды» атрымалі тры першыя, хто адказаў без памылкаў. Імі сталі

- 1. Аляксандр ГАНЧАРОЎ з аграгарадка Нісімавічы Чачэрскага раёна.
- 2. Алесь ПАЛЕХІНА, настаўнік з вёскі Мётча Барысаўскага раёна.
- 3. Алена СКАВЫШ, дырэктар Рудзенскага гарпастаўскага Дома культуры.

З пераможцамі мы звязамся дадаткова і дамовімся, якія яны заберуць свае падарункі.

Тым часам у свет выйшаў другі нумар «Роднай прыроды» і друкуецца трэці. Пацкаўцеся — не пашкадуеце. Скажам на скаротце: наступныя пытанні прыродазнаўчай віктарыны з’яўляюцца на старонках «Звязды» вельмі хутка. І часопісы тыя вам абавязкова дапамогуць знайсці на іх адказы. Не прапусціце — будзе цікава!

ЗА ВІРАБ НАРКОТЫКАЎ У ЛАБАРАТОРЫІ — БОЛШ ЖОРСТКАЕ ПАКАРАННЕ

У Вярхоўным Судзе лічаць, што неабходна павялічыць пакаранне за збыт наркотыкаў і іншых псіхаактыўных рэчываў, а таксама за іх выраб у лабараторыях. Такую думку выказаў напрыздадні пленуму, прысвечанага судовай практыцы па справах аб нарказлачыцтвах, наменіскі старшын Вярхоўнага Суда Беларусі Валеры КАЛІНКОВІЧ.

У судзе мяркуюць, што трэба ўдакладніць падыходы да фарміравання спісаў забароненых сродкаў. У тым ліку ўвесці адказнасць за абарот насвае і любых курільных сусмесці.

«Сёння існуе шэраг так званых легальных курільных сусмесці. Ёсць яшчэ насвай, з якім мы пакуль нічога зрабіць не можам, — скажаў Валеры Калінковіч. — Можна быць, варта прапрацаваць пытанне аб поўнай забароне абароту гэтых рэчываў на тэрыторыі краіны. Справа ў тым, што часта ў судовай практыцы вырашэнне пытання звоздзіцца да таго, што высвятляецца, забаронена ўжо канкрэтная курільная сусмесць ці не. Мне здаецца, што нават за абарот такіх

Летася за незаконныя дзеянні з наркотыкамі і псіхатропамі без мэта збыту асуджана 2112 чалавек, за ўсё ёсць — 358 (апраўдана 9). З іх 892 знаходзілі ў момант затрымання «спры нарказлозе». Больш за ўсё нарказлачыццаў — ва ўзросце 18-49 гадоў, з сярэдняй і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй, 1040 працягваюцца.

ненарказлачыцтвальных сумесцяў варта прадугледзець сур’ёзную, па меншай меры адміністрацыйную, адказнасць. Думаю, што нас разумеюць і бізнес-супольнасць, ды і курцы не вельмі пакрыўдзеныя, калі мы прыём дадатковыя меры па захаванні іх здароўя».

Акрамя таго, у Вярхоўным Судзе прапануюць увесці адказнасць за збыт наркотыку заагдаз непашунаўныму, за выраб наркотыку ў лабараторыях.

«Калі чалавек арганізаваў у сябе дома наркалабараторыю, то вядома, што ён не мае на мзе рабціць наркотыкі для сябе і сваёй сям’і, — адзначыў Валеры Калінковіч. — Таму трэба ўвесці норму на наркалабараторыю не ў ч.3 арт. 328 (незаконны абарот наркотыкаў, псіхатропаў і іх прэкурсораў), як гэта было прапанавана, а ў ч. 4 гэтай артыкула, каб пакаранне было

больш жорсткім: не ад 8 да 12 гадоў пазбаўлення волі, а ад 10 да 15 гадоў. Наркалабараторыя можа прынесці значна большую шкоду, чым разыны продаж цыготы, таму і адказнасць павінна быць адпаведнай».

Акрамя таго, у Вярхоўным Судзе падтрымліваюць ініцыятыву аб тым, каб прадастаўляць правахоўнікам магчымае блкавіраце сайты, з дапамогай якіх рэкламуецца і распаўсюджваецца наркотыкі.

«Не варта думаць, быццам праблема наркотыкаў характэрна толькі для Мінска, — адзначыў Валеры Калінковіч, адказваючы на пытанне пра вялікую колькасць смерцў ад так званых «дызайнерскіх» наркотыкаў у сталіцы. — Судовае практыка паказвае, што справы завоздзіцца па ўсёй Беларусі. Найбольшую долю ў наркатных справах займае збыт марыхуаны. Што тычыцца псіхатропаў, то найбольш часта збываліся амфетаміны і метамфетаміны. Але ў апошняй два гады ўсё часцей з’яўляюцца справы, звязаныя з распаўсюджваннем спайсаў».

Надзя ПАУЛАВА.

На пачатку гэтага года ў турме знаходзіліся 2294 асуджаныя за незаконны абарот наркотыкаў і псіхатропаў. Большая колькасць злачынцаў «сядзіць» толькі за забойства (3749), цяжкае цялеснае пашкоджанні (2316) і крадзяжы (3809).

А не шкодзць!

Суд Мастоўскага раёна прызначыў тром жыхарам Гродна пакаранне ў выглядзе штрафу — па 19,5 мільёна рублёў кожнаму — за незаконнае рыбаловства. Урадніцы вёскі Нёмна, яны прыхалі папрыбачыць у родныя мясціны.